

GAZETA GDAŃSKA

Polski organ przemysłowy, handlowy i finansowy w Gdańsku.

Numer pojedynczy 50 mk. niem.

Filja w Tczewie: ul. Dworcowa 29/30.

Numer pojedynczy 100 mk. polskich.

Dla Gdańska:

PRZEDPŁATA na miesiąc luty 1000 mk. niemieckich w Gdańsku i w Niemczech z odnoszeniem do domu. Pod opaską 1500 marek niemieckich. W innych krajach 2500 marek niemieckich.

OGŁOSZENIA w dziale inseratowym za nonparelony wiersz 1-lamowy lub jego miejsce 90.00 mk. niemieckich. Reklamy za tekstem za nonparelony wiersz 1-lam. lub jego miejsce 300 mk. niemieckich. Reklamy na pierwszej stronie za nonparelony wiersz 1-lamowy lub jego miejsce 450 mk. niemieckich. Dla poszukujących posady 50% zniżki.

Telefon Redakcji i Administracji 1781 i 737.

Redakcja i Administracja: Gdańsk, Stadtgebiet 12.

Filja Administracji (przyjmowanie ogłoszeń i przedpłaty) księgarnia „Ruch” Kassubischer Markt 21.

Konta czekowe:
P. K. O. Warszawa 170 028
Gdańsk 1307

Konto bankowe w banku
Kwilecki Potocki & Cie., Gdańsk
Hundegasse nr. 85
Bank Związku Spółek Zarobkowych
Gdańsk, Holzmarkt 18.

Dla Polski:

PRZEDPŁATA na miesiąc luty z odnoszeniem przez listowego 2950 mk. pol. Pod opaską 3600 mk. pol. Ogłoszenia i abonentów przyjmuje: Administracja w Gdańsku, Stadtgebiet 12; księgarnia kol. „Ruch” w Gdańsku, Kassubischer Markt 21; w Poznaniu, w Krakowie i w Lwowie: biuro ogłoszeń „Anons” w Warszawie, ulica Wspólna; „Par” w Poznaniu i Bydgoszczy i wszystkie biura ogłoszeń w Polsce. **OGŁOSZENIA** za non. wiersz 1-lam. lub jego miejsce 200 mkp. Rekl. za tekstem nonp. wiersz 1-lam 750.— mkp. Rekl. na 1-ej stronie za nonp. wiersz 1-lam. 1000.— mkp. przyjm. tylko na ćwierć strony.

Skrytka pocztowa w Gdańsku nr. 188.

W przededniu przewrotów w Niemczech

Tajne organizacje i Reichswehra gotowe do boju.

Ma to być początek akcji przeciw Francji.

Berlin. tel. wł. Gaz. Gd. Prasa niemiecka przemilcza zupełnie wysoce charakterystyczne i znamienne wydarzenia, rozgrywające się od kilku dni w Bawarii i mówi tylko o zaprowadzeniu stanu wyjątkowego po prawej stronie Renu. Niebezpieczeństwo starcia między nacjonalistami a republikanami w Bawarii nie istnieje, natomiast istnieje niebezpieczeństwo zupełnego przewrotu i objęcia władzy rządu przez grupę nacjonalistów bawarskich, prowadzonych przez sławnego Hitlera. Hitler wystąpił do obecnego rządu z propozycjami, które noszą w sobie wszelkie znamiona zdrady stanu. Zorganizował on wszystkie istniejące tajne związki i organizacje, wynoszące setki tysięcy uzbrojonej i zupełnie wojskowo wyekwipowanej młodzieży i liczy również na poparcie Reichswehry i Schutzpolizei. Ponadto utrzymuje Hitler jaknajściślej kontakt z organizacjami Prus Wschodnich oraz całych Niemiec. Mimo zakazu zwołania wielkich zebrań pod gołym niebem i zakazu zjazdu partyjnego, dał Hitler rządowi bawarskiemu do zrozumienia, iż zebrania i zjazd partii odbędą się. Rząd bawarski okazał się wobec Hitlera bezsilny i mimo zapowiedzi, że do zjazdu nie dopuści uległ wobec Hitlera. Przewrót w Bawarii ma być zaczątkiem wielkiej akcji skierowanej przeciw Francji. W tym samym dniu, w którym ruszy Bawaria, wydane zostanie hasło w Zagłębiu Ruhry do rozpoczęcia powszechnego strajku i do prowokowania Francuzów, poczem wojska bawarskie i wszystkie tajne organizacje, popierane przez całe Niemcy mają rozpocząć „świętą wojnę oswobodzenia”.

Rząd bawarski w cichym porozumieniu z nacjonalistami.

Berlin, 28. I. (A.W.) Rozporządzenie rządu bawarskiego, o którym donieśliśmy, na mocy którego zakazane zostały w całym kraju wiece narodowych socjalistów, okazało się blufem, gdyż wkrótce potem ukazało się wyjaśnienie, że zakazane są jedynie wiece pod gołym niebem. Z drugiej strony rząd zabronił urządzania wieców socjalistycznych, które miały na celu zaprzestowanie przeciw akcji francuskiej.

Zjazd członków tajnych organizacji. Zamach przygotowany.

Berlin, 27. I. (A.W.) W związku z grożącym puczem narodowych socjalistów rząd bawarski zaprowadził stan oblężenia. Ze wszystkich stron Rzeszy zjeżdżają się do Monachium członkowie tajnych organizacji militarnych i monarchistycznych. Wczoraj przybył z Berlina do Monachium oddział zamachowców, złożony z 250 ludzi. Wczoraj około 100 osób przybyło z Hamburga do Berlina, by stąd udać się do Monachium i do Prus Wschodnich. Policja polityczna zajęła się tą grupą awanturników, z jakim rezultatem, do tej chwili niewiadomo.

Organizacja Rossbacha znów na widowni.

Berlin, 27. I. (A. W.) Na dworcu w Gera w Turynii zatrzymano wczoraj wieczorem pociąg idący do Monachium z wiozący około 600 członków organizacji Rossbacha. W ostatniej chwili około 100 bojowców zdołało wskoczyć na odjeżdżający pociąg. Resztę internowano. Wśród aresztowanych znajduje się około 40 oficerów w mundurach z orderami i rewolwerami. Jeden z osławionych przywódców nacjonalistycznych pos. Wulle udał się wczoraj do Królewca celem odbycia w Prusach Wschodnich masowych wieców, mimo, że wiece te zostały zakazane.

Niemcy organizują demonstracje przeciw Polsce w Rosji.

Królewiec. (Tel. wł. Gaz. Gd.) Cały szereg agentów i urzędników niemieckich w Rosji pracuje obecnie intensywnie nad tem, aby zaniepokoić rosyjską opinię publiczną alarmującymi wiadomościami o mobilizacji polskiej. Agitatorzy niemieccy dostarczają również rządowi bolszewickiemu szczegółowych informacji o rzekomem sprowadzaniu bardzo dużo materiału wojennego przez Czechosłowację i przez Gdańsk. Ponadto czynią się mają według orzeczeń agentów bolszewickich i niemieckich gorączkowe przygotowania do rozbudowy lotnictwa wojskowego.

Oficjalna „Izwestia” podaje w całym szeregu artykułów specjalnie inspirowanych wrogo przeciw Polsce wiele szczegółów, dotyczących mobilizacji polskiej. Jeden z artykułów tych kończy słowami, wyjętymi z ust Trockiego: „Rząd rosyjski śledzi z bacznością rozwój wypadków w Polsce. Pokłada on wszelkie nadzieje, że w najbliższych czasie już zdoła postawić swą potęgę militarną na takiej stopie, żeby mogła zniweczyć wszystkie plany nieprzyjacielskie.”

Według doniesień nacjonalistycznej prasy niemieckiej, utrzymującej ścisły kontakt z Rosją i dobrze o stosunkach rosyjskich poinformowanej, odbywają się obecnie po różnych miastach rosyjskich wojenne demonstracje, wykazujące, że дума narodowa rosyjska nie może przeboleć porażki, odniesionej pod Warszawą, i że uważa Polaków jako swych narodowych wrogów.

Imponująca miała być zwłaszcza demonstracja w Moskwie. Podczas demonstracji tej zabrał między innymi głos również Rakowski, który powołując się na mobilizację w Polsce, wzywał do zaprowadzenia w Europie równowagi. Pożar — wołał Rakowski — który wznieć chcieli Polacy we wschodniej i środkowej Europie, zamieni państwo nadwiślańskie na stos rumowisk i gruzów.

Komuniści i socjaliści przeciw rządowi Cuno i przeciw Thyssenowi.

Essen, 27 I. (A.W.) Dziś wieczorem odbyły się tu pochody komunistyczne, a następnie olbrzymi wiec, na którym wznoszono okrzyki: „Nieder mit der Regierung Cuno. nieder mit den Imperialisten, es lebe die III. Internationale”. Na jutro zapowiedziane są dalsze demonstracje.

Essen, 27 I. (A.W.) Organ socjalistów większości „Essener Arbeiter Zeitung” występuje gwałtownie przeciw manifestacjom nacjonalistycznym na cześć Thyssena, widząc w nich chęć wywołania nastroju z r. 1914, i grożąc kontrakcją robotników.

Sprawy gdańskie w Paryżu.

Paryż, 27. I. (A.W.) Dnia 26-go odbyła się w sprawach gdańskich narada nad sprawami, które mają być dyskutowane przez Radę Ligi Narodów. Wzięli w niej udział ze strony sekretariatu Ligi pp. Colban, Gilchrist, ze strony polskiej Aszkenazy i Pluciński, tudzież 2 eksportów, zaś ze strony gdańskiej Sahm, Volkmann i Ferber.

Godne zachowanie się Francuzów w zagłębiu Ruhry.

Wojska nie reagują na prowokacje.

Londyn, 28 I. (PAT.) Korespondent Times'ów, przebywający w Essen, omawiając sytuację w obszarze Ruhry, oddaje hołd podziwu godnemu zachowaniu się i zimnej krwi wojsk francuskich wobec prowokacyjnego zachowania się niemieckich agitatorów nacjonalistycznych. Ten sam korespondent donosi, że górnicy i kolejarze niemieccy wypowiedzieli się stanowczo za kontynuowaniem pracy.

Zniesienie sądów doraźnych.

Urzędowy organ „Monitor Polski” z dn. 24 stycznia zamieszcza rozporządzenie o zniesieniu sądów doraźnych w województwie pomorskiem i poznańskim. Rozporządzenie weszło w życie z dniem 23 stycznia.

Na co zaprowadzać, co się zaraz potem znosi?

Anglia nie chce pośredniczyć przy złagodzeniu zatargu.

Wiedeń, 28 I. (PAT.) N. Fr. Presse donosi z Londynu: W kołach dyplomatycznych oświadczają, że Niemcy zwróciły się do rządu angielskiego z prośbą o pośrednictwo. W kołach dyplomatycznych an-

gielskich panuje jednak pogląd, że obecnie nie należy oczekiwać ze strony Anglii przyjęcia tej prośby. Nie należy bowiem zapominać, że Niemcy stawiają opór przeciw traktatowi wersalskiemu, wobec czego oficjalna interwencja angielska byłaby bardzo utrudniona. Rząd angielski pragnie zaczekać aż wzburzenie we Francji i Niemczech ustąpi.

Podwyższenia taryfy kolejowej.

Warszawa, 27. I. (A.W.) Wiceminister kolei Eberhardt oświadczył, że z dniem 1 lutego podwyższona będzie taryfa kolejowa o 50 proc. Przed wojną przejazd 1 km. III klasy kosztował w Rosji 1½ kopiejka, w Niemczech 2½ feniga, czyli w stosunku do rubla złotego 225 mk. za km., tymczasem obecnie kosztuje ten przejazd w Polsce 30 mk.

Zakaz wywozu drzewa z Polski.

Warszawa, 27 I. (A. W.) Z dniem 1 lutego ma być zabroniony z Polski wywóz drzewa osikowego nieobrobionego, stosownie do postulatów przemysłu zapalczanego.

Przysięga ministrów.

Warszawa, 27. I. (A.W.) Dzisiaj wszyscy ministrowie złożyli na ręce prezydenta Wojciechowskiego przysięgę na konstytucję.

Błąd w założeniu.

Warszawa, 27. I. (A.W.) Od czasu powstania niepodległej Polski Polacy amerykańscy rozpoczęli na szeroką skalę organizowanie przedsiębiorstw w Polsce. W ciągu krótkiego czasu powstało 21 towarzystw akcyjnych, liczących 141 000 akcjonariuszów i zarządzających kapitałem 30 milionów. Obecnie tylko część tych przedsiębiorstw funkcjonuje. Reszta została zlikwidowana z powodu nieodpowiedniego prowadzenia.

	W Warszawie	W Gdańsku
Dolar	33,200	33 000
Marki (niem.)	1,05	(pol.) 92,00

Z obrad sejmowych.

Sprawa emisji IV. serii biletów skarbowych. — Prawica przeciw udzieleniu kredytów rządowi nieparlamentarnemu. Podwyższenie emerytur.

Pos. Osiecki (P. S. L.) w imieniu komisji skarbowo-budżetowej referował ustawę o wypuszczeniu serii IV-tej biletów skarbowych. Minister skarbu wnosi o to, gdyż termin płatności biletów skarbowych serii III-ciej w sumie 50 miliardów upływa z dniem 1 lutego r. b. Motywuje to znacznym zapotrzebowaniem na te bilety, oraz spadkiem wartości marki. Jest to pożądane i dlatego, że zmniejsza się kwotę emisji banknotów i pokrywa niedobory budżetowe choć w części z innego źródła, niż z druku banknotów. Stan rynku ulega takim zmianom, że do ostatniej chwili nie można określić warunków emisji, dlatego ustawa upoważnia co do tego ministra skarbu. Poza tem minister wniósł na komisji o podwyższenie pierwotnie projektowanej sumy 100 miliardów na 200 miliardów. Komisja skarbowo-budżetowa uwzględniając konieczność państwową, oraz to, że wypuszczenie biletów skarbowych jest środkiem szlachetniejszym od emisji banknotów, przychyliła się do żądania ministra i wnosi o uchwalenie ustawy.

P. Radziszewski (Zw. L.-N.): Już sejm ustawodawczy bywał ciągle stawiany w sprawach skarbowych w przymusowym położeniu uchwalania ministrom emisji. Dzisiejsza sytuacja jest analogiczna i o tyle gorsza, że minister żąda nie tylko 50 miliardów na pokrycie biletów serii III-ciej ale ponad to 200 miliardów. Przytem rząd tu przypadkowość. Najpierw wnosi się o sumę 100 miliardów, potem w komisji podnosi się aż do 200. Czy przystoi bez żadnych motywów żonglować takimi liczbami, jak 100 miliardów lub 200. A dlaczego nie 500 lub 600? Wniosek nie jest niczem umotywowany, minister skarbu nie przedstawił programu, a z expose prezesa również nie dowiedzieliśmy się niczego. Nie możemy iść po omacku i traktować tych spraw fragmentarycznie, lecz musimy mieć pogląd na całość. Klub, popierające dzisiejszy rząd wypowie-

działy się i słusznie, że dążą do rządu parlamentarnego i nasz klub konsekwentnie z tem założeniem wyprowadza wniosek, że rządowi nieparlamentarnemu kredytów udzielić nie może.

Ustawę przyjęto w drugim i trzecim czytaniu.

Pos. Smulikowski (P. S. L.) odczytał sprawozdanie komisji administracyjnej i skarbowo-budżetowej i wniosków Związku ludowo-narodowego, P. S. L. oraz posłów Matakiewicza i Jasińskiego w sprawie emerytur, wdów i sierot po pracowników państwowych.

Komisja proponuje rezolucję, aby od 1 stycznia r. b., rząd podniósł zaopatrzenie emerytur, wdów i sierot, oraz „dary z łaski“ o 60 proc. „poborów“, przyznanych od d. 1 stycznia.

Druża rezolucja domaga się, aby rząd przy wszelkich zmianach w uposażeniu urzędników stosował postanowienia art. 41-go ustawy emerytalnej.

Dalej rząd ma jednocześnie z projektem ustawy o zmianie zasad uposażenia państwowych urzędników przedstawić projekt noweli co do zasad uposażenia emerytalnego, oraz ustawę, obejmującą postanowienia o zaopatrzeniu na starość robotników przedsiębiorstw państwowych.

Prócz tego, wzywa się rząd, aby wypłacił jak najprędzej wszystkie przyznane zaopatrzenia emerytalne.

Po przemówieniu wiceministra skarbu, p. Markowskiego, poseł Manaczyński (Związek lud.-nar.) wniósł, aby rezolucja pierwsza stosowała się także do duchowieństwa wszystkich wyznań.

Poseł Mianowski wniósł zniesienie art. 40-go ustawy emerytalnej i zrównanie emerytur urzędników byłych rządów zaborczych z polskimi.

żyta według notowania giełdy zbożowej warszawskiej w dniu realizowania obligacji.

Obligacje takie były przed kilku miesiącami wydane w szeregu państw Rzeszy niemieckiej i cieszyły się dużym powodzeniem ze względu na usunięcie ryzyka strat, spowodowanych przez zniżkę waluty.

Projekt został złożony w ministerjum skarbu, które w najbliższych dniach ma zdecydować o jego losach.

Walka z drożyzną.

Komisja walki z drożyzną rozpatrywała wniosek, opracowany przez referentów Zarębe, Knothego i Frostiga.

Przyjęto punkty 3 i 4 wniosku w następującym brzmieniu:

Wzywa się rząd do szczerzego zamknięcia granic t. zw. zielonych i ścisłej kontroli nad wywozem do obszaru Wolnego Miasta Gdańska, oraz stacji pogranicznych Państwa;

oraz do wykorzystania uprawnień, wynikających z art. 2 ustawy z dnia 5 sierpnia 1922 r. na całym terytorjum Rzeczypospolitej szczególnie zaś wydanego rozporządzenia w zakresie magazynowania i ujawnienia zapasów artykułów pierwszej potrzeby dokonywanych w celu spekulacji i podbijania cen.

Wymurzenia Witosowców.

W ostatnim numerze „Woli Ludu“ organie „Piasta“, wydanego przez wicemarszałka Osieckiego, zamieszczono notatkę pod wielkim tytułem: „Zaczyna się pokuta za wybory“. Jej treść: Minister skarbu wystąpił do Sejmu 20 bm. z projektem podwyższenia podatku gruntowego i podymnego. Notatka kończy się słowami drukowanymi tłusto: „A no, chcieli chlioni osemki, ofiarowali jej 100 mandatów, będą mieli teraz cztery razy większe podatki. — Oto sposób wykonania oświadczenia p. Witosy o gotowości podwyższenia podatku 40-krotnego. Po-datek ten w chwili obecnej wobec dalszego spadku marki będzie mniejszy,

Zabiegi niemieckie o węgiel polski

Miarą coraz większego zainteresowania Niemiec węglem z Polskiego Śląska po utracie węgla westfalsko-nadrenskiego są artykuły prasy niemieckiej.

„Deutsche Allgemeine Zeitung“, pismo Stinnesa, apeluje do niemieckich władz kolejowych, aby wysyłały jak najwięcej węglarek na Polski Śląsk celem wywieżenia stamtąd nie tylko większej części bieżącej produkcji lecz i długomiesięcznych zapasów na zwalach.

Bytomska „Oberschlesische Zeitung“ pisze w tej samej sprawie, co następuje:

„Francja zabiega usilnie w Polsce, aby nie dopuścić do wywozu do Niemiec zapasów węgla zwałów Polskiego Śląska. Rząd Polski pragnie jednak i w tej sprawie zachować ścisłą neutralność, uważając, że Polski G. Śląsk musi zacieśniać coraz bardziej stosunki gospodarcze z Niemcami tem więcej, że Niemcy wzamian za węgiel zwolniły od zakazu wywozu różne ważne towary, których Polska koniecznie potrzebuje. Istnieje więc uzasadniona nadzieja, że węgiel z Polskiego G. Śląska dostanie się do Niemiec“.

W mowie sejmowej stwierdził poseł Rybarz (Blok Narodowy) na podstawie cyfr, że chociaż w ostatnich miesiącach koleje polskie pokrywały coraz wydatniej zapotrzebowanie węglarek na polskim G. Śląsku, to jednak okazuje się, że większa część produkcji węglowej z Polskiego Śląska idzie do Niemiec a nie do Polski.

W sprawie tej zwrócił się korespondent „Rzeczypospolitej“ po informacje do kół kolejowych; skąd się dowiaduje, że w ostatnich dniach wzmożła się ogromnie dostawa węglarek z Niemiec. Niemcy oświadczyli podobno gotowość dostarczenia i parowozów dla wywieżenia załadowanych pociągów węglowych.

Koła przemysłowe w Niemczech zwróciły się z tajnym okólnikiem do niemieckich właścicieli kopalń na Polskim Śląsku, ażeby ze względu na ciężkie położenie na Zachodzie ratowali Niemcy od głodowej śmierci węglowej. Apel ten odniósł pożądany skutek.

Co słysząc na Pomorzu?

Korespondencja z Tczewa. Kto z Polaków

za rządów pruskich został urzędnikiem, przechodzić musiał prawdziwe piekło katuszy moralnych. O tem, aby występować publicznie jako Polak, nikt z nich nawet nie marzył, gdyż już dnia następnego siedziałby na bruku. Chodzić na polskie przedstawienia albo zabawy także nikt się nie odważył. Nawet wstąpienie do polskiej restauracji na kufel piwa uważano za zbrodnię. Żądano, aby urzędnik mówił z żoną i dziećmi po niemiecku, aby chodził na nabożeństwa niemieckie a dzieci posyłał na niemiecką naukę przygotowawczą do sakramentów św. Nie było wolno Polakowi, będącemu za czasów pruskich urzędnikiem należeć do towarzystw polskich, choćby to były towarzystwa naukowe lub dobroczynne, natomiast każdy musiał należeć do towarzystw niemieckich. Należenie do „Krygerferajnu“ było miarą „uczuć niemieckich“. Dla urzędnika Polaka i to jednak często nie wystarczało za dowód lojalności. Musiał on wykazać, że jest członkiem polakożerczego „Ostmarkenferajnu“, tworzącego żelaznego kanclerza Bismarka.

Któż nie pamięta, jak Prusak masowo przesiedlał na zachód Niemiec i profesorów gimnazjalnych i nauczycieli szkół ludowych, jak przepędzał „w interesie służby“ polskich listonoszów i kolejarzy z miejsca na miejsce?

Takim duchem „toleracji“ odznaczał się wobec Polaków rząd pruskich

Oczywiście że taki nacisk rządu przy pomocy szkoły zrobił straszne wyłomy w szeregach polskich. Germanizacja szerzyła się w sposób gwałtowny. Skutki owej oświatowej „tolerancji“ pruskiej były widoczne szczególnie w Tczewie, jako mieście urzędniczym, gdzie pracowało kilka tysięcy Polaków-kolejarzy. Pod groźbą utraty kawałka chleba obawiali się oni rozmawiać z dziećmi i żoną po polsku, co naturalnie miało ten skutek że czysto polskie rodziny się nie myliły, częściowo lub zupełnie a co najmniej nawykły rozmawiać ze sobą po niemiecku.

Przeważna część ludzi tych jest dziś uczynną po dawnemu. Wielu z nich przypominało sobie język ojczysty, którym mówili w latach dziecięcych, wielu umiało wcale dobrze po

polskiego, bo już to samo dawało czarną kreśkę, wielu mówi bardzo źle lub wcale po polsku nie mówi, lecz nikt się o to nie troszczy.

Jeżeli znaleźli się ludzie, którzy, zatrudniani bez przerwy przez „Dirschauer Zeitung“ jadem nienawiści do wszystkiego, co polskie, dopuścili się nawet oczywistej zdrady tajemnicy urzędowej, wtedy niech mi kto powie, że urzędnik polski, znający panujące stosunki, nie miał obowiązku zwrócić uwagi, iż dla urzędnika polskiego nie jest miejsce na niemieckich przedstawieniach teatralnych itd., tem mniej, że każdy wie, za czystem staraniem bywają urządzane, gdy każdy wie, iż patronuje im wrogi Polsce „Deutschensbund“ i polakożerczo-hakatyjska „Dirschauer Zeitung“.

Za czasów pruskich urzędnik, któryby abonał pismo tak wrogo występujące przeciw społeczeństwu niemieckiemu, jak „Dirschauer Zeitung“ przeciw polskiemu, trzech dni nie pozostałby w urzędzie.

I redaktor polski, któryby był tak pisał o stosunku do Niemiec, jak p. Krull pisze w stosunku do Polski, byłby wędrował z więzienia do więzienia i płacił tysiącnie grzywny.

I to jeszcze niech pamięta „Dirschauerka“ że urzędnicy, o których chodziło w piśmie starosty, to przeważnie ofiary niemieckiego systemu pruskiego, to zniemczeni Polacy, zniemczeni gwałtem, podstępem krzyżackim.

Niech więc p. Krull nie wylewa nad nimi łez krokodylowych, oni drogę powrotną na łono matki Ojczyzny-Polski znajdują, tak samo, jak prawdopodobnie zbiegiem czasu on sam.

Uroczysty obchód w Toruniu 450-tej rocznicy urodzin Mikołaja Kopernika.

Zaproszony prezydent państwa i przedstawiciele zagranicznych uniwersytetów.

Z toruńskiego Komitetu obchodu 450-tych rocznicy urodzin Mikołaja Kopernika otrzymujemy następujący komunikat:

Oswobodzone z wiekowego ucisku miasto rodzinie wielkiego polskiego astronoma Mikołaja Kopernika przygotowuje się do uroczystego obchodu rocznicy urodzin naszego słynnego uczonego w dniu 19 lutego br. Wprawdzie musiano ściśleń szeroko zrazu zakreślone rozmiary z powodu nie sprzyjających obecnie okoliczności, jednak Komitet wraz z całym toruńskim obywatelstwem dokłada wszelkich starań, aby w możliwych ramach złożyć hołd pamięci Kopernika i to w najpodnioslejszym nastroju i w okazałości, na jaką obecnie tylko Toruń zdobyć się może, dołączając swój udział do uroczystości w bieżącym roku planowanych w różnych miastach Polski i w niektórych większych ogniskach nauki w Europie.

Założony w tym celu Komitet, w skład którego wchodzi przedstawiciele wszystkich sfer Torunia i Pomorza, przy współpracy rady miejskiej i magistratu, podzielił się na specjalne komisje, którym powierzono opracowanie i wykonanie poszczególnych faz programu. (Komisje reprezentacyjna, prasowa, dekoracyjna, finansowa, programowa, kwaterekowa, pochodu, odsłonięcia tablicy, biblioteki, gospodarcza).

Do wzięcia udziału w pochodzie postanowiono zaprosić między innymi prezydenta państwa i przedstawicieli rządu, wysokiego duchowieństwa, najwyższych uczelni i instytucji naukowych w Polsce, reprezentantów największych miast, zarazem profesorów astronomii uniwersytetu rzymskiego, ferarskiego, padewskiego, bolońskiego, paryskiego i uppsalskiego.

Uchwalono następujący program:

18-go lutego: Odczyty popularne popołudniowe we wszystkich szkołach i w Dworze Artusa. W pismach miejscowych specjalne artykuły. Wieczorem iluminacja miasta i pomnika. Capstrzyk orkiestr wojskowych.

O godz. 9½ wieczorem w Dworze Artusa przywitanie gości i koncert spacerowy.

19-go lutego: o godz. 10 uroczyste nabożeństwo w kościele św. Jana i kazanie. Pochód do domu Kopernika i odsłonięcie Tablicy.

O godz. 8-ej galowe przedstawienie w Teatrze pod pomnik.

Przemówienie — wystrzały — bicie dzwonów — hejnał z Ratusza. Śpiew Towarzystwa Śpiewaczych. — Składanie wieńców przez delegatów. Muzyka.

O godz. 5-ej otwarcie biblioteki miejskiej im. Kopernika (połączenie biblioteki miejskiej, słynnej rządowej gimnazjalnej i tutejszego Towarzystwa Naukowego w jedną).

O godz. 6-ej Akademia uroczysta z przemówieniem profesora Birkenmajera z Krakowa.

O godz. 8-ej Celowe przedstawienie w Teatrze Miejskim z prologiem p. Artura Górskiego. Po przedstawieniu raut w Dworze Artusa. Poszczególne momenty obchodu będą zjęte filmowo.

Obywatele Torunia wiedzą, że w tym dniu uroczystym serca i umysły wszystkich Polaków będą z nimi w rodzinnym mieście Mikołaja

Sprawy polskie.

Nowy wiceminister skarbu.

Dyrektorem departamentu akcyz i monopolów w minist. skarbu mianowany został Poznańczyk, dr. Marjan Głowacki, naczelny dyrektor Tow. Ubezpieczeń „Vesta“.

Przez długi czas bardzo ważne stanowisko dyrektora departamentu akcyz i monopolów w ministerjum skarbu nie było obsadzone.

Działo się to z krzywdą dla przychodów państwowych, ponieważ departament akcyz i monopolów państwowych jest najważniejszym w naszej administracji skarbowej.

Nowe projekty podatkowe.

Jak wiadomo dotychczas ministerjum skarbu opracowało i wniosło do Sejmu nowele do podatków gruntowego, dochodowego i od budowli oraz ustawę o karach za opóźnienie w uiszczaniu podatków.

Obecnie, będą wkrótce rozpatrywane przez Radę ministrów i wniesione do Sejmu dalsze projekty podatkowe, mianowicie: nowa ustawa o podatku od handlu i przemysłu, nowela do podatku spadkowego i opłat stempłowych pozbawia szereg projektów drobniejszych.

Prócz tego znajduje się w opracowaniu o ministerjum skarbu ustawa o daninach komunalnych, która jednak nie będzie mogła być wprowadzona w życie, dopóki nie jest jeszcze uchwalona przez Sejm ustawa o samorządzie.

Nowy panier wartościowy.

Projekt obligacji zbożowych.

„Gaz. Warsz.“ dowiaduje że się powstał projekt wypuszczenia przez Bank ziemiański obligacji zbożowych

OTWARCIE NASTAPIŁO W POŁOWIE STYCZNIA

Bluhms Weinpalast**Diele i Bar**eleganckie
miejsce zabaw**Langfuhr**

Hauptstr. 34

Codziennie
wieczorem**Reunion**Znakomita
kuchnia
i bufet**W niedziele: Herbatka towarzyska**

z artystycznymi występami tanecznymi i śpiewami.

Kwartet rozrywkowy. Akompaniament Jazzu.

Od 1 stycznia: Nowy program

ZNOWU WYSTĘPY KABARETOWE

tutejszych artystów scenicznych.

Znawcy żądają Kühnego!**Teatr Miejski Gdańsk**

Dyrekcja: Rudolf Schaper.

Dziś, w poniedziałek dnia 29 stycznia

o godz. 7 wiecz.

Bilety stałe C 1.

Bilety stałe C 1.

Zar und Zimmermann

Opera komiczna w 3 aktach.

Muzyka: G. A. Lortzing. Inscen.: Walter Mann.

Kier. muz.: Max Volland.

Osoby jak zwykle. Koniec o godz. 10.

W wtorek, dnia 30. stycznia, o godz. 7 wiecz.

Bilety stałe D 1. **Der Landstreicher.** Poematdramatyczny. Następnie: **Herz wunder.**

W środę, dnia 31. stycznia, o godz. 6 wiecz.

Bilety stałe E 1. **Der Ring der Nibelungen.**

Przedstawienie operowe Richarda Wagnera. 1: dzień

Die Walküre.**Zapowiedź.**

Podaje się do ogólnej wiadomości że

1. oberżysta Teofil Michał Retzlaff, wdowiec zamieszkały w Rąbargu syn robotnika Jakóba Retzlaff i żony jego Apolonii z domu Slezinska, zmarłych i ostatnio zamieszkałych w Kościerzynie

2. gospodyni Teofila Itzek, wolnego stanu zamieszkała w Nowejcerkwi przedtem w Gdańsku córka robotnika Jakóba Itzek i żony jego Augusty z domu Krajnik zamieszkałych w Nowejcerkwi chcą zawrzeć związek małżeński.

Obwieszczenie zapowiedzi nastąpić winno w Rąbargu, w Nowejcerkwi i w Gazecie Gdańskiej.

Nowacerkiew, dnia 25 stycznia 1923.

Urzędnik stanu cywilnego

Mazella.

183

Tylko najlepszy towar!**Plaszcze skórzane dla automobili-
listów, okulary dla automobilistów.****Konfekcja męska i dziecięca. Iglicz-
kowe swetry i ubrania dziecięce****Męskie koszule wierzchnie,
trykotaże, koce, kostjomy nocne.****Pilki nożne, pilki do
boksowania, roulette**

185

Carl Rabe

Gdańsk, Długa 52 :: Sopot, Morska 48

Franz Rabe, Wrzeszcz, Główna 28.

Losy

do 4 klasy

(Ciągnięcie 6 i 7 lutego b. r.)

Polskiej Państwowej Loterii Klasowej

poleca 1/1 po 4000,— mkp.

133 3/4 " 3000,— "

1/2 " 2000,— "

1/4 " 1000,— "

J. Mówiński, Kartuzi (Pomorze)

Kolektor państwowy.

Poszukuję

w centrum miasta

1-2**pokojeumeblowanych**

o ile możliwości z pełnym utrzymaniem.

Cena obojętna.

Zgłoszenia do księgarni „Ruch” Kasz.

Rynek 21 pod nr. 137. (137)

B. FREILICH

Spółka Handlowo-Spedycyjna z ogr. por.

GDAŃSK, Langgasse 60/61

Telefon 5590 :: Adr. tel.: Freispied Gdańsk.

Własne domy w Warszawie, Leszno 10, Stencz, Zbąszyń, Niem.

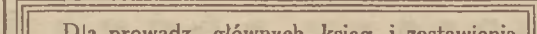
Jawa. Własna komunik. kolej. i wodna w łow. Porcie w Gdańsku

Konta bankowe: Direktion der Diskonto-Gesell-

schaft, filja Gdańsk, Dresdner Bank, filja

Gdańsk, Bank Handlowy, filja Gdańsk.

Deutsche Bank, filja Gdańsk. (18)

Dla prowadz. głównych ksiąg i zestawienia

bilansu w mojem głównem biurze potrzebna

jest od zaraz lub później 170

starsza pani

która ma odpowiednią kwalifikację i posiada

talent samodzielnej dyspozycji. Zgłosz. z ży-

ciorysem, odpis. świadectw i pod. pensji uprasza

Władysław Lewandowski,

Zakłady Przemysłowe T c z e w (Pomorze).

Dla czytelników Gazety Gdańskiej**WIELKA WYPRZEDAŻ**

Posiadamy większe zapasy towarów zakupionych dawniej, z powodu noworocznego bilansu, oddajemy po cenach własnego kosztu z małym zyskiem.

Hasło nasze: DUŻY OBRÓT — MAŁY ZYSK!

Materiały ubraniowe, czysta wełna we wszystkich kolorach, granat czarny, brązowy, zielony i innych kolorów, gładkie w kratkę. Cena za 3 metry gat. „A” 49900, gat. „B” 70500, gat. „C” 88800, gat. „D” 105500. Do każdego ubrania na życzenie klienta dodajemy wszelkie dodatki: podszewka pod marynarkę, kamizelkę, do spodni, rękawów i kieszeni w 2-ch gatunkach „A” 21000 „B” 31500 mkp.

Cajgi mocne, trwałe ciemne i jasne w desenie na ubrania męskie i dziecięce i inne cele po 4800 i specjalny gatunek jasny po 6800 mkp. za metr.

PIŁNO białe na białiznę, poszewki po 4300 mkp. za metr, sztuczki po 17 mtr. po 90000, 95000 i 100000 mkp.**Płótno czerwone „TYK”** specjalne na wyspy. gwarantowane nie przepuszczające pierzy, na poduszki i pierzyny po 5800 i wyższy gat. 6500 mkp. za metr. (Na pierzynę potrzeba 8 mtr.)Pościelowe płótno w kratkę czerwoną na poszwy 5500 za metr. (po-
trzeba 8 metrów). Surówka (metka) biała kremowa po 4500 i 5900 mkp. za metr.**Prześcieradła** (roz. 2 metry) natur. szerokości w najlepszym gat. po 18000 mkp. za sztukę.**Koce** pluszowe w desenie w śliczne kolory po 75000 za sztukę, para 145000. Koce ciepłe bez deseni po 35000 i 45500 mkp. za sztukę.**Chustki** duże „Polonia” zimowe, puszyste, ciepłe, lekkie w śliczne jasne i ciemne desenie. Z powodu dużego zapasu takowych na składzie sprzedajemy po 38500 mkp. II gat. po 55000 i najwyższy gat. „Wisła” po 68000 mkp.**KOLDRY** watowane pokryte satyną na pierwszorzędnej wacie wielkości na największe łóżko. Cena za sztukę 80000 i 90000 mkp.**SZEWIOTY DAMSKIE** najlepszego wyrobu, podwójnej szerokości pierwszorzędnej fabryk. zastępujące drogie materiały na suknie i spódnice po 9200 mkp. i 9800 za metr.**BOSTONY** damskie na suknie i kostjomy granatowe i czarne i inne kolory. Cena gat. „A” 19500, gat. „B” 24500 i gat. „C” najwyższy 28500 mkp. Sztuczki na spódnice gładkie w paseczki i w kratkę w wszystkich kolorach po 17000 i 19500 za sztukę.

Sztuczki na bluzki we wszystkich kolorach z fantaz. jedwabniami po 10500 i 13500 za sztukę.

MATERJAŁ „London” jasne desenie, popielate, szare i inne kolory specjalne na damskie kostjomy i płaszcze po 38500 i 45000 mkp. za metr. (Na kostjum potrzeba 3 1/2 metra, na płaszcz 3 mtr.)**DZIAŁ PŁOCIEN I BIELIZNY.**

Koszule męskie zefirowe dzienne z mankietami i kołnierzykiem, kolorowe, białe w paseczki lub w kropkę. Cena za szt. 17,800 mkp. z francuskiego zefiru po 19,800 mkp. (Nasze koszule wyrabiane są we własnej pracowni, ostatnie fasony, robota wykwinna).

KALESONY męskie ze specjalnego materiału „Dymka” bardzo trwałe w noszeniu i w praniu po 13,500 mkp.**Ręczniki** białe gładkie i wafłowe 130 c/m długości po 5200 i 5500 mkp.**Chusteczki** do nosa damskie batystowe po 14500 mk. tuzin z haftem wiedeńskim po 16000 i 18000 mk. tuzin. Chusteczki białe i kolorowe męskie zagr. batyst po 16000 i 18000 za tuzin.**OBURUSY** białe bardzo trwałe w praniu na 6 osób po 21000, na 12 osób po 42000 mk.**Kolorowe obrusy** w śliczne desenie wszystkie kolory po 29,500 i 34,500 mk.**Trykotina** jedwabna we worku 180 c/m szerokości śliczny zagraniczny wyrób we wszystkich najmodniejszych kolorach kupon na całą suknię 59,000 mk., kupon na bluzkę 25,000 mkp.**Specjalna wyprzedaż firanek**

(taniej jak w fabryce).

Mając kolosalny wybór i zapas firanek postanowiliśmy sprzedawać taniej jak we fabryce:

FIRANKI białe w śliczne desenie szerok. na normalne okno za metr I. gat. 9000 mk. II gatunek mk. 11000 i 13,500 za metr. (Na okno potrzeba 3 metry.)**Również tania sprzedaż towarów oryginalnych angielskich kamgarnów** na męskie ubrania po cenach tańszych jak we fabryce, z powodu dużego zapasu.**KAMGARN BOSTON** czarny i granatowy. Cena w fabryce, 80,000 za metr, u nas 72,000 mk.**KAMGARNY „DOUBLE”** śliczne jasne i ciemne kolory w paski lub gładkie, desenie ostatniej mody 74,500 za metr.

Kupony na spodnie czarne tło w białe paski czysto wełniane po 30,500 mk. Kamgarnowe po 43,500 mk.

Zamówienia wysyłamy natychmiast (nawet bez zadatku) po otrzymaniu zamówienia, przy którym prosimy podać rodzaj towarów, cenę i szczegółowy adres. Za opakowanie i przesyłkę dolicza się 4000 mk.

UWAGA!! Nasza gwarancja: Jeżeli towar się nie spodoba przyjmujemy z powrotem lub zamieniamy na inny lub zwracamy pieniądze.

Zamówienia prosimy adresować do:

Zarządu Warszawskiej Spółki Manufakturowej,
WARSZAWA ul. Jasna 13-20.

Za solidne i akuradne wykonanie osobistych i listownych zamówień otrzymujemy codziennie od naszych klientów ze wszystkich stron Rzeczypospolitej stopy podziękowań.

Przyjeżdżających do Warszawy prosimy uprzejmie o łaskawe od-
wiedzenie naszego składu i osobiste przekonanie się co do gatunku towarów i cen. (148)

184

2-3 pokoje z kuchnią

meblowane lub bez mebli, lub biuro z pełnym urządzeniem i mieszkaniami ewentualnie dom — wille — kupię. Cena obojętna. Zgłosz. pod nr. 184.

Biegła

**książkowa-
korespondentka**

potrzebna od zaraz.

Zgłosz. przyjmuje pod Nr. 1 „Gazeta Gdańska”,
Stadtgebiet 12. 1**Urządzenie**

do kawiarni,

składające się z 2 bufetów i większej ilości stołów pokrytych prawdziw. marmur. i t. d. sprzed. korzystnie

J. Buczkowski

Kalisz, ul. Józefina.

Sprzedawcy

potrzebni do księgarni dworcowych w W. M. Gdańsku.

Zgłoszenia w księg. „Ruch”, Kaszubski Rynek 21.

Przegląd Przemysłowo-Handlowy

z dodatkiem

„Gazeta Giełdowa i Losowań”Najpoczytniejsze czasopismo fachowe, poświęcone sprawom „Przemysłu, Handlu i Finansów”. Ma zapewnione współ-
pracownictwo wybitnych sił fachowych.**Wychodzi dwa razy na miesiąc.**Prenumerata kwartalna wraz z przesyłką Mk. 8.000,—
Konto w P. K. O. Nr. 1465Adres Redakcji i Administracji **Warszawa, ul. Koszykowa 7.**

Tel. 250—85. Skrzynka pocztowa Nr. 247.

Robię, co mogę,by w tym czasie niezmiernie drożyzny tak obniżyć ceny za garni-
tury męskie przez własne wykonanie, by każdemu było
możliwym, ubrać się dobrze i tanio. Od Pana zależy
wykorzystanie zaofiarowanych przezemnie udogodnień. :: ::

Oferuję:

Ubrania**Raglany****Ulstry****Cutawaye,****Spodnie w paski**

w wielkim wyborze po niskich cenach

Najelegantsze wykonanie według miary pod gwarancją za nienaganny krój

Rzetelna usługa! — Stałe ceny!

Leo Czerninski, Schichaugasse 25 HL.

Telefon 6324

Przyjmuje się zapłatę w polskiej walucie. 36

N. Kalinowski & St. Preyss

sp. z o. odp.

Przedsiębiorstwo budowlane (97)

Telefon 57-87

GDAŃSK

Langgarten 79

Budowa: domów, will, zakładów przemysłowych, kolei, dróg i mostów

:: Wykonywanie wszelkich robót nad- i podziemnych ::

Beton i żelbeton :: :: Biuro architektoniczne**Uczennica**

władająca językiem polskim w słowie i piśmie może

się zaraz zgłosić

Administracja Gazety Gdańskiej

Stadtgebiet 12.

Do banku polskiego w Gdańsku

poszukuje się zaraz lub później na stałą posadę

siłę męskąw średnim wieku, obeznaną z książkowością, kores-
pondencją i kasą. Zgłoszenia do księgarni „Ruch”
Kaszubski Rynek 21, pod nr. 175. (175)

Poszukuje się zaraz biegłej

stenotypistki,Polki, znającej doskonale
stenografię niemiecką i o
ile możliwe, także i polską.
Łask. zgł. z pod. pretensji
pod nr. 164 do adm.
„Gaz. Gdańskiej.” 164.Inteligentna wielkopolska
pragnie przyjąć**posady**w składzie żywnościowym
ewtl. w cukierni. Oferty
pod nr. 999 do adm.
„Gaz. Gd.” 165